

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Веселина Василева Димитрова
научна специалност „Световно стопанство и МИО
ръководител катедра „Международни икономически отношения“
Икономически университет-Варна

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Световно стопанство и МИО“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3313/05.12.2023 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Магдалина Иванова Генова*
Тема на дисертационния труд: *Аутсорсингът- фактор за конкурентоспособни иновационни решения в международния бизнес.*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра *МИО и бизнес*, факултет *Международна икономика и политика* на УНСС по научна специалност *Световно стопанство и МИО* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 882/ 14.04.2015г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода от 10.03.2015 г. до 10.03.2019 г. Научен ръководител на дисертанта е проф. д.ик.н. Бистра Боева. Съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 363/ 25.02.2022г. Магдалина Иванова Генова е изпълнила индивидуалния си план за работа и е отчислена от докторантура, считано от 10.03.2022 г., с право на защита на дисертационен труд до 10.03.2024г.

Докторант Магдалина Иванова Генова е завършила средно образование във Френската езикова гимназия „Alphonse de Lamartine“, София. Притежава бакалавърска степен по „Международни икономически отношения“ от 2007 г. и магистърска степен по „Международен бизнес“ от 2010 г. Професионалната ѝ кариера е най-тясно ориентирана към управлението на проекти и програми, в т.ч. ИТ проекти. Към момента заема позицията старши ръководител ИТ проекти и програми в SoftwareOne, София. Магдалина Генова притежава различни сертификати, които обогатяват компетенциите ѝ в сферата на дейност. Владее английски, френски, испански и руски език.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, три глави и заключение, списък с използвана литература и приложения. Той обхваща 277 страници, от които 227 страници изложение, 14 страници списък на използваните източници и 34 страници приложения. Изложението съдържа 16 фигури, 16 таблици и 14 приложения.

В структурно отношение е налице добра логическа последователност, целенасоченост и относителна балансираност между отделните глави на дисертацията.

Използваният език от автора е добър и разбираем. Текстът е добре представен графично. Изложението е стегнато, удовлетворяващо като обем и притежава достатъчна научна добросъвестност. Проверката за плагиатство през системата StrikePlagiarism към 12.07.2023 г. показва следните коефициенти: $K1 = 0,55\%$, $K2 = 0,19\%$ и $KЦ = 4,42\%$, с което можем да приемем, че дисертационният труд е оригинално дело на докторант Магдалина Иванова Генова.

Преценката ми за общото представяне на дисертационния труд е, че структурата и съдържанието му съответстват на нормативните изисквания на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Първа глава *„Аутсорсингът в международния бизнес-еволюция и теоретични аспекти“* е разпределена в четири точки и е с обем от 69 страници. Целта на първа глава е да се даде комплексна оценка за същността на аутсорсинга и възможностите за разработка на нов продукт.

Втора глава *„Стратегия, иновации и аутсорсинг в сферата на информационните технологии“* обхваща 54 страници текст и също е разпределена в четири точки. Втора глава е посветена на ИТ индустрията

като по-подробно разглежда ползите и недостатъците от прилагане на аутсорсинг и разработване на нов продукт.

Трета глава „*Изследване на казуси, анализ и ключови констатации*“ включва общо седем точки и текст с обем от 84 страници. Трета глава е посветена изцяло на емпирични проучвания на докторант Магдалина Генова и нейните препоръки за науката, практиката и други заинтересовани страни. В тази глава са представени подробности за методологията на изследване и постиганите резултати с акцент върху приносите на автора на дисертационния труд.

Дисертационният труд на Магдалина Иванова Генова представлява опит да се обвържат ангажиментите за аутсорсинг с възможностите за иновации в бизнеса- противопоставяйки на практика сигурност срещу несигурност в договарянето и управлението на процесите. Областта е сравнително бегло проучена в литературата, което е предпоставка за нови възможности за анализ на конкурентоспособността и бизнес договарянето. Досега обект на изследване са основно мотивите на големите фирми, тъй като ТНК се приемат да бърз и ефективен източник на знания, умения и технологии.

Обект на научен интерес на докторант Магдалина Иванова Генова са МСП и ИТ продуктите поради по-слабия интерес за изследване. За сметка на това, както се отбелязва и в самата дисертация, в тези предприятия се предлагат по-голям обхват от дейности за иновиране. Не на последно място, България е водещ доставчик в света на ИТ аутсорсинг услуги и продукти, с ръст в създаването на иновативни софтуерни приложения, вкл. в сътрудничество с МСП. В този смисъл е обоснована *целта* на дисертацията да се представят теоретичните постижения, данните и резултатите от емпиричното проучване на аутсорсинга в ИТ сектора както от гл. т. на компанията-възложител, създаваща иновативен софтуерен продукт в България, така и от гл. т. на доставчик българска МСП.

Причините за обосновка на темата са приемливи и целят задълбочаване на знанието по проблематиката, с акцент върху опита на самия докторант в управлението на дигиталната трансформация в различни индустрии. Темата е в обхвата на въпроси, свързани с изучаването на международните икономически отношения и международния бизнес.

Обектът и предметът на изследване на дисертацията са коректно формулирани с оглед заглавието на самия дисертационен труд., а именно иновационният ИТ аутсорсинг и влиянието му върху конкурентоспособността. Авторът ясно е формулирал и *изследователски*

задачи, свързани с определяне на терминологията, разглеждане на казуси, структуриране на интервюта, препоръки за заинтересованите страни.

Тезата на дисертационния труд е свързана с промяна на ресурсното осигуряване при аутсорсинга при иновационна дейност, постигаща сравнителни предимства за компанията. Работните *хипотези* са две и разглеждат факторите за разработване на иновативни продукти и увеличаващите се предимства от тях за сметка на рисковете. Тезата и свързаните с нея хипотези се верифицират в заключението на дисертационния труд.

В дисертацията са формулирани и подходящо аргументирани пет изследователски *ограничения* с разнороден характер.

Използваните *източници* на информация са официални, признати и достъпни. Литературната справка включва 20 литературни заглавия и онлайн източника на български език и 190 заглавия и онлайн източника на английски език. Осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд, се базира на интердисциплинарно проучване.

Може да се обобщи, че представеният дисертационен труд е завършен в своята цялост.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Оценката на получените научни и научно-приложни резултати може да бъде резонна при добра аргументация на методологията на изследване и нейното последващо правилно изпълнение. В този контекст, методологията на изследване в дисертационния труд на Магдалина Генова обхваща познатите количествени и качествени методи. Тя се основава главно на използването на *интерпретативната парадигма* и нейните възможности да се посочат стратегии за ефективен и успешен аутсорсинг в организациите. Посочено е, че качествено изследване е най-подходящо като изследователски метод в дисертационния труд поради следните причини:

- ✓ Наличие на повече информация за анализ и разширяване на обхвата на познание;
- ✓ По-лесно формулиране на взетото мениджърско решение, при анализ на различни ситуации;

Като изследователска стратегия дисертантът използва също *казуса* поради следните причини:

- ✓ За да се гарантира уместност на данните и се очертаят тенденции в бизнеса;

- ✓ За да се комбинира с допълнителни изследователски подходи (интервюта, анкети и др.).

Авторът на дисертационния труд използва казусите и заради директното си участие в изпълнение и оценка на проекти- като ръководител и като одитор във фирмите, обект на изследване в двата казуса.

Друг инструментариум, използван в дисертацията са полу-структурираните интервюта (от 10 въпроса), които имат за цел да интерпретират събития при решение за аутсорсинг и при разработване на нов продукт. За целите на дисертационния труд са проведени 7 полу-структурни интервюта, с което се изпълнява теоретично провереното изискване за прецизна извадка.

Проверката за валидност на данните от емпиричното проучване на докторант Магдалина Генова включва използване на *етнографския подход*- описан и следван като стъпки с цел събиране на информация за определени събития и фирмено поведение.

Казусите и полу-структурираните интервюта са от интерес както за международния бизнес, така и за развитието на МСП. Положителна оценка заслужава сравнителният анализ на резултатите от двата казуса с теоретичните концепции.

Резултатите от анализа дават яснота за факторите, влияещи върху решенията за аутсорсинг, което е директно свързано с работната хипотеза на автора на дисертационния труд и е потвърждение за изпълнение на научната цел и научни задачи. Отделните фактори (резултат от емпиричните проучвания) са валидирани и с помощта на литературен обзор.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Намирам, че формулираните приноси в дисертационния труд са свързани с фокуса на анализирания въпроси в отделните глави.

Приемам формулираните от дисертанта теоретични и теоретико-приложни приноси, както и методологическите и практико-приложни приноси като специално внимание прави принос номер 3, а именно; „*Дисертационният труд допринася за разширяване на приложното поле на познати инструменти на научното изследване в слабопроучвана област на международния бизнес - международен иновационен ИТ аутсорсинг*“.

Цялостната ми преценка е, че авторът е избрал актуален проблем за анализ в своя дисертационен труд и със своите научни и научно-приложни търсения обогатява съществуващото знание и практика.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените по дисертацията три публикации са със следните наименования:

- ✓ *„Възможности за постигане на иновации чрез аутсорсинг“* в обем от 13 стр. и използвани 17 литературни източника. Статията разглежда до каква степен рисковете при аутсорсинг могат да бъдат минимизирани чрез сливане на иновационната стратегия с общата бизнес стратегия на компанията, промяна на фирмената култура и управлението на иновационния проект от най-ранен етап според най-добрите практики и чрез специфични инструменти като Иновационната стълба на Ошри и Котларски;
- ✓ *„Връзка между аутсорсинг и иновации при информационните технологии“* в обем от 9 страници и 20 литературни източника. Статията цели да обясни връзката между иновации и аутсорсинг поради необходимостта да се разберат различните видове иновации и знанието за тях, и се комбинира с вече известните открития от иновационната и аутсорсинг литературата;
- ✓ *„Връщането на дейности при транснационалните компании – теоретични и терминологични рамки“* с обем от 12 страници и използвани 19 литературни източника. Статията очертава явлението „връщане на дейности“ и прави преглед на терминологията, задава примерна изследователска рамка, които да са от помощ на тези, които работят в областта – учени, политици и други.

Всички публикации са на български език. Те имат отношение към темата и изпълняват изискванията за изискуем минимум. Статиите са публикувани регулярно от автора и са в индексирано издание на The Central and Eastern European Online Library, което е част от сериозната професионална и дългогодишна публикационна активност на катедра „МИО и бизнес“ в УНСС.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в обем от 45 страници като структура и съдържание отразява вярно дисертационния труд на докторанта.

Като слабост при изготвяне на автореферата може да се посочи липсата на съдържание на дисертационния труд в автореферата.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критичните бележки към докторанта са в следните насоки:

- ✓ Подходящо е осемте теории в първа глава да се разгледат по-рано в текста, за да очертае категорично визията на автора за теоретични постижения в сферата на аутсорсинга;
- ✓ Наблюдава се известно прекриване на текста между първа и втора глава, известно „прегриване“ в обхвата на използвани термини и тяхното обяснение и анализ;
- ✓ Съществен процент от посочените в библиографската справка източници не са използвани в текста или не са коректно цитирани в текста. Констатира се и обратното- някои автори са посочени в текста, но липсват в библиографската справка за целия дисертационен труд.

Препоръката към автора е при последващи емпирични изследвания, свързани с проблематиката на дисертацията да фокусира по- изразено вниманието си върху МСП във връзка с иновативните решения в аутсорсинга, вкл. иновационния ИТ аутсорсинг.

Съдържанието на дисертационния труд поставя редица въпроси, някои от тях са:

1. Какво иновационно решение за аутсорсинг, свързано с екологичната и социална отговорност очаквате при положение, че устойчивостта на веригите на доставки е под контрол?
2. Какви компетенции и умения трябва да имат специалистите работещи по иновационни продукти в ИТ аутсорсинга?
3. Кои са Вашите предложения за разширяване на правната рамка за защита на създаваните иновационни продукти, включително в ИТ индустрията?

8. Заключение

Дисертационният труд на докторант Магдалина Иванова Генова се отличава с характеристиките на цялостно и завършено самостоятелно научно изследване и доказва декларираното оригинално авторово участие.

Дисертационният труд **„Аутсорсингът- фактор за конкурентоспособни иновационни решения в международния бизнес“** отговаря на условията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Въз основа на гореизложеното давам **положителна оценка** на представения дисертационен труд и предлагам на Уважаемото научно жури да подкрепи решение “**ЗА**” и да присъди на докторант **Магдалина Иванова Генова** образователната и научна степен „доктор” по докторска програма „*Световно стопанство и международни икономически отношения*”.

01.02.2024 г./ гр. Варна

Подпис:
(проф. д-р Веселина Димитрова)